

Pieni hiljainen ääni

Juutalainen pääsiäinen 5777, huhtikuu 2017

”KATSOKAA IHMISTÄ” JEEBUS ISRAELILAISESSA TAITEESSA Osa 1

Jeesus on perinteisesti ollut aiheena tabu uskonnollisia perinteitä noudattavien juutalaisten keskuudessa. Modernit juutalaiset kuvataiteilijat ja kirjailijat ovat usein käyttäneet aiheenaan Hänen kärsimystään. Israel Museumin israelilaisen taiteen osaston johtava kuraattori Amitai Mendelsohn valvoi nyt esillä olevan näyttelyn, josta hän sanoo: ”Se kuvastaa tapaa, jolla paikalliset israelilaistaiteilijat ovat ryhtyneet vuoropuheluun 'tuon henkilön' (Jeesuksen) kanssa. Kesti monta vuotta ennen kuin museo rohkeni ripustaa tämän Jeesusta käsittelevän näyttelyn esille.” Jay ja minä teimme retken näyttelyyn rabbimme ja raamatunlukuryhmämme kanssa. ”Jokaisen juutalaisen tulisi lukea Uusi testamentti! Jeesus oli Tooran kosher-juutalainen.” rabbi totesi. Israelilaiset taiteilijat

nivovat yhteen syvän läheisyyden Jeesukseen ja myös tunteen vaarasta ja hylkäämisestä. Silti olemme saaneet kokea suurimman osan israelilaisyleisöstä kavahtavan tätä aihetta. Toisaalta monet israelilaistaiteilijat lähestyivät Jeesusta hyvin syvällisistä lähtökohdista, joihin ei voi suhtautua olankohautuksella.

Tämän häilyvän ja vakiintumattoman aiheen käsitteleminen on askarruttanut ja koskettanut israelilaistaiteilijoita. Esimerkiksi voi ottaa maalari Moshe Castelin (1909-1991), joka maalasi yllä olevan ristiinnaulitun. Hän syntyi Jerusalemissa 1909 juutalaisia perinteitä noudattavaan perheeseen, joka kuului rabbiinisuvun perillisiin, jotka olivat saapuneet Jerusalemiin Espanjan karkotusten jälkeen 1492. Menetettyään vaimonsa ja kolmivuotiaan poikansa, hän etsi tapaa kuvata kaikkein voimakkainta inhimillistä kärsimystä: Jeesuksen hahmo tarjoutui kuin itsestään. Vuonna 1948 hän maalasi itsensä ristiinnaulituksi Jeesukseksi ja varusti sen nimellä ”The Jew Castel – juutalainen Castel”(yllä). Tähän aiheeseen liittyviin harjoitelmiin hän kirjoitti 'Jeshua' mielummin kuin tavanomaisen ja halventavan nimityksen 'jeshu', joka usein luetaan pilkallisesti akronyyminä hepreankieliselle lauseelle ”Pyyhittäköön hänen nimensä pois.”. Castelin taustalla on polttava, henkilökohtainen murhenäytelmä. Hän maalasi piinatun itsensä eikä pystynyt löytämään toista tapaa ilmentää kärsimystään. Tämä maalaus, joka oli piilossa lukkojen takana 60 vuoden ajan, löydettiin vuonna 2008. **Juutalaisuudessa Jeesus ON kiellettyä aluetta.**

Vuonna 1922 Reuven Rubin (1893 - 1974) oli ensimmäinen, joka samaisti Jeesuksen israelilaispioneerien eetokseen. Hän näki Jeesuksen hylkiönä. Vasemmalla olevassa maalauksessa 'Kohtaaminen' Jeesus paljastaa verihaavansa. Rubin käytti kristillisiä symboleita sionististen ajatusten ilmaisemiseksi. Oikeanpuoleisessa maalauksessa näkyy Pohjois-Israelissa sijaitseva Taaborinvuori ja pieni pioneerikylä. Jeesus näyttää haavojaan rabbille,

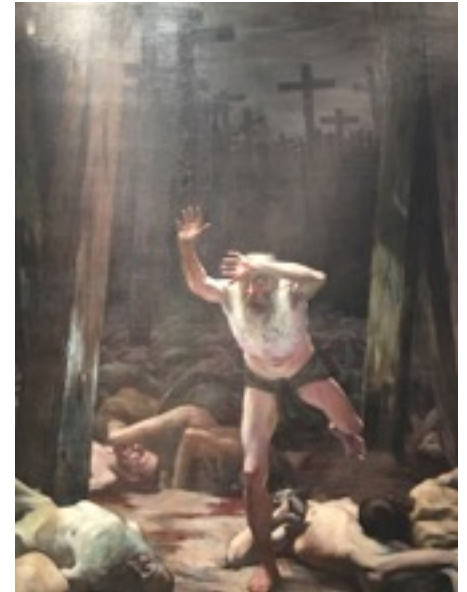
joka kääntää kasvonsa pois, piiloon. Rubin tuo Jeesuksen pioneerien sydänmaille ylösouseuksen symbolina ja yhdistää Hänet sionistien elvyttämään ja henkiin herättämään juutalaiskansan paluuseen ikaikaiseen kotimaahan, joka tosin tuolloin oli asumaton ja autio. ”**Juuri naulat Jeesuksen käsissä ja jaloissa polttavat minua, eikä kukaan voi käsittää minun kärsimystäni.**” Reuven Rubin totesi yhteenvetona.

Ensin meitä vastaan tulee eurooppalaisia juutalaistaiteilijoita, ei israelilaisia. He olivat edelläkävijöitä, jotka toivat Jeesuksen takaisin Hänen alkuperäiseen, juutalaiseen ympäristöönsä. Mark Antokolskin marmoriveistos vuodelta 1876 'Kristus' seisomassa esipihassa, ei ole millään tavoin vallankumouksellinen. Veistos on ensimmäinen juutalaisen taiteilijan Jeesuksesta tekemä, ja uskon Mendelssohninkin pitäen sitä ainoana Jeesusta esittävänä, juutalaisen tekemänä veistoksena. Koko keskiajan aina 1800-luvulla asti useimmat juutalaiset suhtautuivat äärettömän kielteisesti Jeesukseen. 1800-luvulla koitti muutoksen aika. Samaan aikaan juutalaiset alkoivat palata kotimaahansa Liettuasta 1850-luvulla, kuten profeetat olivat luvanneet 2 500 vuotta aiemmin. Valistusajan ajatusten myötä 1800-luvulla muutoksen tuulet puhalsivat etenkin Saksassa. ”Jeesusta alettiin tuolloin pitää jonkinlaisena profeettana tai moraalisena esimerkkinä. Tämä mahdollisti sen, että hänet hyväksyttiin osaksi juutalaiskansaa, tosin hyväksymättä kristillisyyttä.” sanoi kuraattori Amitai Mendelssohn. Koska juutalaiset kamppailivat antisemitismien ja assimiloitumisen välillä, oli tarpeen luoda selkeän juutalainen identiteetti, etenkin kun juutalaisille myönnettiin tasa-arvoiset oikeudet; tosin vain osassa Eurooppaa. Juutalaisuuden ja kristinuskon välinen suhde ilmenee kaiken kaikkiaan ihmisten asenteissa Jeesusta kohtaan. Tuosta ajasta lähtien alamme nähdä Jeesuksen muuttuneena kärsimyksen symboliksi juutalaistaiteilijoiden töissä.

Aina antiikin ajoista lähtien tähän aikaan asti juutalaisia pidettiin kristityissä Britanniassa, Euroopassa ja Venäjällä jyrkinä ja joustamattomina. Oikealla näkyvässä maalauksessa nimeltä 'Vaeltava juutalainen' on esitettyä kauhuissaan oleva, pakeneva henkilö, joka on ei-toivottu kaikkialla. 1700-luvun loppuun mennessä miljoonat juutalaiset olivat paenneet länteen. Ristit edustavat tsaari-Venäjän vainoja. Pahamaineiset pogromit kestivät aina II maailmansotaan asti.

Vasemmalla näkyy venäläissyntyisen taiteilijan Marc Chagallin maalaus 'Ristiinnaulittu' vuodelta 1944. Siinä Chagall esittää rakkaan kylänsä, Vitebskin tuhon. Juutalaisia näkyy ristiinnaulittuina kaduilla. Katolla istuva juutalainen tuudittelee sylissään toorakääröä; kuin muistumana yhdestä Chagallin tunnetuimmasta ennen sotaa maalaamasta teoksesta 'Viulunsoittaja katolla'. Juutalaisten kuolemasta marttyyreina alkoi kyläkulttuurisen shtetl-elämän lopun alun.

Chagall muutti ristin juutalaisten kärsimystä kuvaavaksi tunnusmerkiksi. Teos 'Keltainen ristiinnaulitseminen' syntyi vuonna 1941 Saksan hyökättyä Neuvostoliittoon. Jeesuksen nivustaipeen peittää rukoussaali, Hänen päätään ympäröi sädekehä, joka symboloi juutalaisten kohtaloa. Suuri toorarulla on avonaisena Hänen oikean käsivartensa jatkeena. Se korostaa Hänen identiteettiään juutalaisena ja pyhänä tooraopettajana. Tuohon aikaan tapahtuneita katastrofeja on maalattuna ristin alapuolelle. Juutalainen Jeesus nähdään kauhuissaan olevana ja oman kansansa kanssa ristiinnaulittuna. Tämä on sen kuvan PALUU, joka kerran aiemmin oli kuulunut juutalaisille, mutta josta oli tullut y k s i n o m a n kristillinen satojen vuosien saatossa. Chagall tuo rohkeasti Jeesuksen takaisin juutalaisten kärsimyskenttään. Juutalaisten paluu takaisin vuotta 1948 edeltäneeseen Palestiinaan

sai aikaan sen, että juutalaiset taiteilijat kohtasivat jälleen Jeesuksen persoonana! Chagall kirjoitti seuraavasti II maailmansodan aikaisessa runossa: **Ohi kulkee juutalainen, jolla on Kristuksen kasvot. Hän huutaa: ”Olemme tuhon omia!”**